

Rinze Ijbema - Zondag 26.

1. **[1]** ‘Geliefden in Jezus Christus, onze Heer, in geloof moeten we de doop verlangen en niet uit gewoonte of voor de vorm. Daarom vraag ik u eerlijk te antwoorden op de volgende vragen: Erkent u dat [uw kind] zondig en schuldig ter wereld is gekomen en daarom aan allerlei ellende en zelfs aan het eeuwig oordeel onderworpen is, maar dat het toch in Christus voor God heilig is, en daarom als lid van zijn gemeente gedoopt behoort te zijn?’ Ik vermoed dat je de vraag herkent, zeker als je vaker in de kerk komt. Het is de eerste vraag die we in de kerk aan doopouders stellen, voordat hun baby’tje gedoopt wordt. Het is een vraag die weerstand oproept, bij mij tenminste. Met de hoofdlijn van de vraag ben ik erg blij. ‘Erken je dat jouw kind in Christus voor God heilig is?’ Halleluja, ja en amen. Maar zoals de vraag gesteld wordt valt de nadruk op de bijzin, met zonde en schuld en ellende en oordeel. **[2]** Ik ben er niet tegen om duidelijke dingen te zeggen en te vragen in de kerk. Ik weet niet of dat in deze vraag op de goede manier gebeurt.

Zo heb ik meer vragen rond de benadering van de doop in onze eigen traditie. Concreet: als je de Catechismus leest, dan werkt die uit wat de doop allemaal betekent, als je de doop ziet als een bad, als een afwassing. Ik heb Zondag 26 expres voorgelezen, dan weet je dat het zo is. Nu is er inderdaad één bijbeltekst die de doop een bad noemt, een wasritueel. Dat is Handelingen 22, 16: ‘Sta op, [Paulus,] laat je dopen en je zonden wegwassen, terwijl je [Gods] naam aanroept.’ De Catechismus noemt nog een andere tekst, Titus 3, 5: ‘[God] heeft ons gered door het bad van de wedergeboorte en de vernieuwende kracht van de heilige Geest.’ Maar die tekst uit Titus noemt zelf de doop niet en kan ook over iets anders gaan. De doop als bad: één Bijbelvers. **[3]** Maar in Romeinen 6, het stuk dat we lezen, gaat het een half hoofdstuk niet over de doop als bad, maar over de doop als graf. Niet de doop als afwassing, maar de doop als begrafenis.

Nu kan het zijn dat ik dit soort vragen prikkelend vind, maar jij niet. Ik ben nu eenmaal dominee, en dan vind je dat soort dingen interessant. Als dat zo voor je is wil ik je vragen toch met me mee te denken. Als de doop werkelijk niet een gewoonte is, die we voor de vorm toepassen, dan is af en toe opnieuw nadenken over wat die doop van jou betekent een manier om God tot je te laten doordringen. De vragen die ik heb bij een manier van dopen, kun je inderdaad zien als theoretische discussies, die jou niet raken. Maar achter de doop zit God en elk gesprek over de doop is een gesprek over de God die jouw God wil zijn. **[4]** Want wat de doop ook wel of niet betekent, het was en is een gebaar van God, die zegt: ‘Ik zal jullie God zijn en jullie zullen mijn volk zijn.’

Ondertussen doen we er natuurlijk goed aan om vanmiddag gewoon naar de Bijbel te luisteren. En ook vanmiddag willen we dat eerlijk doen. Het kan zijn dat ik of jij vragen hebben, over de doop bij voorbeeld, die de Bijbel niet rechtstreeks beantwoordt. Dat weet je van te voren. Dan is het goed om open naar de Bijbel toe te gaan. Ongetwijfeld is wat de Bijbel wel zegt zinnig in zichzelf, en wie weet wat we daarnaast allemaal nog zijdelings kunnen leren. Bij eerlijk lezen van Romeinen 6 hoort dat je erkent, dat Paulus hier geen doopformulier aan het schrijven is. Zijn brief gaat over hoe het kan dat ex-heidenen door hun christen-zijn kinderen van Abraham zijn, en wat het precies betekent dat je christen bent. En dat komt hier op neer: wie bij Christus hoort, ontvangt de zegen van Abraham, hoort bij Gods volk, en ontsnapt aan de vloek die alle mensen sinds Adam treft. Die zegen is het leven, die vloek is de dood. En om uit te leggen hoe je aan die vloek ontsnapt, haalt Paulus de doop er bij. Zijdelings, dus. Maar tegelijk: heel vanzelfsprekend. Wat hij over de doop zegt is een zijspoor in zijn grote verhaal. Maar Paulus vindt het wel vanzelfsprekend dat dit zijspoor over de doop zijn grote verhaal ondersteunt.

2. **[5]** ‘Weet u niet dat wij die gedoopt zijn in Christus Jezus, zijn gedoopt in zijn dood?’ De doop, dus. Dopen is onderdompelen. **[6]** Dat wist je al, en dat wist je niet. Omdat je honderd keer een doopdienst hebt meegemaakt, hangt in jouw innerlijke woordenboek het labeltje ‘doop’ aan een plaatje, waarin het plaatje zit **[7]** van een baby’tje, z’n ouders, een dominee en een handvol water. Dat was voor Paulus anders. Als je in zijn hoofd het plaatje ‘dopen’ opentrok, dan zat daar een beker in, die wijn uit een vat schept. **[8]** Die beker dompel je in de wijn, dopen dus. In Paulus’ taal kun je een spons in een emmer dopen, als je hem laat vollopen met water. O, en nog een plaatje in Paulus’ interne woordenlijst, dat bij ‘dopen’ hoort: een schip dat vergaat op volle zee. Als bij ons een schip wordt gedoopt, gooien we er een fles champagne tegen aan. Als in België een champagnehandel wordt geopend, gooien ze er een schip tegen aan. Als Paulus het zou hebben over een schip dat wordt gedoopt, heeft hij het over een schip dat vergaat, dat ondergaat in het water. Dit is van belang, als we de Bijbel eerlijk willen lezen. Niet onze associaties bepalen het plaatje; het plaatje van Paulus bepaalt wat hij bedoelt. Dopen is onderdompelen, met de bijbetekenissen van ‘vol raken’ en ook van ‘vergaan’.

Nu wordt je ondergedompeld in Christus Jezus. Oké, dat bekijken we sap voor stap. Eerst: **[9]** Christus. Messias. Voor Joden was de Messias de man, die zou komen aan het eind van de tijd om namens God in elk geval Israël en waarschijnlijk de hele wereld te herstellen. Het is een beetje vreemd om in een persoon te worden ondergedompeld, maar goed, ondergedompeld worden in de

redder van de wereld, dat klinkt nog redelijk. **[10]** Kennelijk deel jij in de redding die Hij brengt. Het wordt voor een Jood (en voor ons, heidenen,) lastiger, wanneer het blijkt te gaan om de Messias Jezus. **[11]** Dat is namelijk de gekruisigde Messias, en, sorry hoor, sinds wanneer eindigt de beloofde Verlosser zijn leven aan een kruis? En toch duwt Paulus je die richting in. Toen jij werd gedoopt, werd je ondergedompeld in de Messias Jezus. Hij blijkt je element te zijn, jij bent de spons die zich helemaal met Hem moet volzuigen. Met een gekruisigde?

Ja, precies, met Jezus de vermoorde. Want je bent ondergedompeld in zijn dood. **[12]** Dat zie je niet, als je de doop ziet als een handjevol water op een babyhoofdje, als je de doop ziet als een symbolische douche tegen onzichtbaar vuil. De doop blijkt in het echt net even wat groffer werk te zijn. Je wordt het graf in geduwd, één met de Heer in zijn dood. Waar is dat nu weer goed voor? Het blijkt de enige manier te zijn om het azijn van de zonde uit de poriën van je bestaan te krijgen. Zonde leidt tot de dood. Alleen door de dood heen kan dat bijtende zuur uit jouw bestaan verdwijnen. En kijk, nu zegt de doop: de dood van Christus Jezus wordt jouw dood. Wij zijn de *walking dead*, maar met de nadruk op *walking*: door de dood heen wandelen we een nieuw leven binnen. Maar wat voor leven dan?

3. **[13]** ‘We zijn door de doop in zijn dood met hem begraven om, zoals Christus door de macht van de Vader uit de dood is opgewekt, een nieuw leven te leiden.’ Een nieuw leven leiden, zoals Christus. Christus, die door de macht van de Vader uit de dood is opgewekt. Ja, wat nu: macht? Opnieuw: welk plaatje zit er in jouw interne woordenboek onder het labeltje ‘macht’? **[14]** In het hoofd van Paulus en van elke gelovige Jood uit de eerste eeuw gaat het om een heel specifiek plaatje. Herinner je je de tabernakel, de tempeltent uit de tijd toen we in de woestijn rondwaalden? Herinner je hoe God liet zien dat Hij toen bij ons was? ‘Overdag in een wolkkolom, en ’s nachts in een vuurzuil.’ Of heb je daar geen plaatje bij? Dat kan, want in de Bijbel blijft het vrij uniek. Die generatie toen heeft het meegemaakt: **[15]** God was zo dichtbij dat je Hem ’s nachts kon zien stralen, zo dichtbij dat Hij overdag de zon verduisterde. Later, toen Salomo de tempel af had, gebeurde het nog een keer: de glorie van God betrok zichtbaar de woning van God. Maar ook als je het nu niet ziet weet je wat het is: Gods macht: zijn glorie, zijn majesteit, zijn heerlijkheid. **[16]**

Het is deze glorie van God die Christus uit de dood heeft opgewekt. Gods onzichtbare, geestelijke energie, doortintelde zijn zenuwen en zijn spieren en zijn hele lichaam. Wat er toen precies gebeurde kan ik je niet vertellen. **[17]** Maar het resultaat was voor iedereen zichtbaar: hier komt een dode tot leven, en wat voor leven. Hij straalt aan alle kanten uit dat God met Hem iets

nieuws is begonnen. Geef het een naam: een verheerlijkt lichaam, een lichaam bestuurd door de Geest. God vond het niet genoeg zijn majesteit veertig jaar aan een tent te verbinden. God wil zijn heerlijkheid voor altijd aan mensen verbinden en Hij is begonnen bij Jezus de Messias, bij zijn opstanding. Nu heb je geen tempel meer nodig, want Hij is de drager van Gods glorie. Nu heb je geen tempel meer nodig, want jij bent de drager van zijn glorie. **[18]** Wie, wat, ik, dit gammele hoopje sterfelijke cellen? Ja jongen, jij, een wandelende tempel van God. De dood in je schoenen, dat klopt, maar je wandelt in nieuwheid van leven.

In het doopformulier staan verschillende vreemde dingen, waar je verschillende vragen bij kunt stellen. Moet die openingsvraag zo als die nu geformuleerd is? Moet de nadruk zo vallen op de doop als bad, terwijl Romeinen 6 zo duidelijk van de doop als graf spreekt? Er is nog een stukje waar ik vragen bij heb. Dat is uit het gebed in het doopformulier: 'Heel het leger van de onverzettelijke farao van Egypte hebt u doen omkomen in de Rietzee, maar uw volk Israël hebt u in uw barmhartigheid dwars door diezelfde zee, over droog land laten gaan. [Daarin] hebt u toen al iets van de doop laten zien.' Vreemd hoor, om droogvoets door de zee gaan te vergelijken met verdrinken in de doop... Vreemd hoor, om de doortocht door de Rietzee als symbool van de doop te zien... Tenzij je het (opnieuw) nog scherper zegt. Ik zou dat laatste willen omdraaien: de doortocht is geen symbool van de doop, maar het symbool dat de doop is, sluit aan bij de werkelijkheid van de uittocht, de Exodus inclusief de redding-door-de-zee-heen. **[19]** En die werkelijkheid van de Exodus laat iets van de werkelijkheid van God zien: Hij is de God die bevrijdt, die zijn volk bevrijdt. In plaats van slaven in Egypte zijn wij, mensen, mensen van Hem, bedoeld om te leven als vrije kinderen van God in het beloofde land. Dat is wat jouw doop je wil zeggen.

4. Maar hoe ziet dat nieuwe leven er dan uit? Is het misschien dat de zonde er uit aan het verdwijnen is? **[20]** Natuurlijk is het dat. Minstens is het dat. Toen we nog in Egypte waren, was de farao de baas. Toen we nog zonder Christus en de Geest leefden, was de zonde de baas. Dat is hij niet meer en feitelijk kun je zeggen dat wie zondigt achterlijk is. Niets is zo ouderwets als zondigen. En verderop zegt Paulus ook: 'Laat de zonde dus niet heersen over uw sterfelijke bestaan, geef niet toe aan uw begeerten.' Prima, dat nieuwe leven is dus een heilig leven – zelfs als dit bestaan nog sterfelijk is. Maar wat wil dat zeggen, 'heilig'? Is dat: 'niet-zondig'? Dat had je gedacht. Als de tabernakel en later de tempel een 'heilige plaats' wordt genoemd, is dan de tempel een 'niet-zondige' plaats? Dat is hetzelfde als zeggen dat je verkering hebt met iemand 'die je niet haat.' Pardon? Het is iemand van wie je houdt, van wie je vol bent.

Jij bent Gods tabernakel van nu. De glorie van God, die ooit zichtbaar was rond Salomo's tempel, die later tot uitbarsting kwam in het opstaan van tussen de lijken van Jezus de Messias, die glorie mag jij nu opzuigen als een spons. **[21]** Op die manier wordt jouw leven vervuld van God. Jouw hand, waarmee jij je naaste ondersteunt, is de hand van God die zegent. Jouw voeten, waarmee jij naar je naaste schuifelt om je excuses aan te bieden, zijn de voeten van God die verzoent. Jouw hart, dat barst van blijdschap over jouw kind, is het hart van God. Jouw hersenen, die zich aftobben om alle vragen die je te verwerken krijgt te ordenen, zijn vol van gedachten van God.

Maar, dominee, waarom... waarom gaat het dan, eerlijk is eerlijk, nog zo vaak mis bij mijzelf? En waarom zie ik zo vaak zo weinig van die glorie van God in mijn leven? Waarom kan het nieuwe leven dat we leiden geen onaangevochten leven zijn? Goede vraag. Maar er zijn antwoorden, nu al. Antwoord 1: vanwege onze kinderen. **[22]** God zou natuurlijk een einde kunnen maken aan de pijnvolle wereld zoals die nu is. Hij gaat daar ook een keer een eind aan maken, zo waar als Jezus van tussen de lijken is opgestaan. Maar Hij heeft nog een plan met de generatie die na ons komt en als ik me niet vergis ook nog met de generatie die na hen komt. Sorry, ik kan natuurlijk niet in Gods agenda kijken. Ik zie de omslag van zijn agenda: voorop staat Genesis 1, en ik zie dat het goed was. Achterop staat Openbaring 21, en ik zie een nieuwe hemel en een nieuwe aarde. Maar wat daar tussenin staat weet ik niet precies. Alleen heb ik dit van Hem begrepen: zolang die nieuwe aarde nog niet vol is, zal deze wereld doordraaien, met alle bijbehorende vragen en onder invloed van de zonde. Ter wille van de komende generaties. Jouw tijd van dan toch volhouden dient hen.

En het dient jou zelf. Of God, maar dat ligt in dit geval erg in elkaars verlengde. Als Paulus zegt dat je gedoopt wordt in de dood van Christus, dan zit daar ook een echo in van wat je zo'n beetje de kern van zijn boodschap kunt noemen. Dit leven van je mag al aan Christus gelijkvormig worden. **[23]** Maar dan, net als bij Hem, via lijden, via kruisdragen. Daarmee wordt kruisdragen niet iets moois. De veertigdagentijd is terecht een tijd van inkeer en bezinning, niet van dansen en van feesten. Mooi kun je het niet noemen. Maar het moet je niet bevreemden als dit is wat God van je vraagt. Christus droeg zijn lijden en juist dat bewees wie Hij werkelijk was: iemand die God trouw bleef, iemand die op God bleef hopen, iemand die van God bleef houden, iemand in wie de glorie van God kon gaan stralen. Als je nu denkt: maar dat lukt me nooit, dan heb je een punt. Laat daarom jouw zonde en jouw lijden je juist naar Christus toe duwen. Laat juist de glorie waarmee God Hem gekroond heeft in je doordringen.

'Weet je niet,' vraagt Paulus. 'Weet je niet dat wij die gedoopt zijn in Christus Jezus, zijn gedoopt in zijn dood? Als wij delen in zijn dood, zullen wij ook delen in zijn opstanding.' Dat korte

zinnetje beschrijft een periode die duurt van jouw geboorte tot aan jouw opstaan van tussen de lijken. Maar je moet niet denken dat het alleen maar toekomstmuziek is. Het begint, nu al, met weten: laat het tot je doordringen dat jouw leven nu al één is met Christus. Als je dat ziet, krijgt je leven de glans van Gods heerlijkheid. Die glans licht nog onder vuur, maar daar wordt je geloof sterker van, en je hoop, en je liefde. En dat zit allemaal in de doop.

5. **[24]** De doop is een symbool van het afwassen van je zonden, akkoord. Maar de doop staat ook voor leven en dood, de dood van Christus die de jouwe is en het leven van Christus dat het jouwe is. En daarmee wordt dit de hoofdvraag bij de doop: 'Geloof je dat dit kind van God in Christus gestorven is en daarom in Hem mag leven?' Als je er bij nadenkt is de doop als graf nog confronterender dan de doop als afwassing van zonden. Wie heeft het nu over de dood als je een kindje doopt? Christus. Zodat je aan het begin van je leven met Hem de dood alvast hebt gehad. En de rest van het leven ben je druk met bedenken wat leven met Hem allemaal inhoudt: een wandelende tempel voor de heerlijkheid van God.

Amen.